

14.5.1991

**RAHOITUSTILASTOJEN SYSTEMATISOINTI JA NS. RAHOITUSTILINPITO-
TARKASTELU**

SISÄLLYS:

sivu

1. SP:n ja Tilastokeskuksen työnjako 1
2. Kansantalouden osastolla laaditun rahoitustilin-
pidon puutteet 1
3. Rahoitustilastojen kysyntä ja uudistuksen
tavoitteet 1
4. Miten rahoitusmarkkina-aineisto järjestetään
ja luokitellaan? 2
5. Aineiston kattavuus 3
6. Uudistuksen ja ylläpidon edellyttämät resurssit
ja aikataulu 3

Jorma Hilpinen

14.5.1991

RAHOITUSTILASTOJEN SYSTEMATISOINTI JA NS. RAHOITUSTILINPITO-TARKASTELO

1. SP:n ja Tilastokeskuksen työnjako

Rahoitusmarkkinatietojen kysyntä on muovannut Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen välisen nykyisen työnjaon, jossa Suomen Pankki on ryhtynyt tuottamaan ja julkaisemaan hyvin kattavasti nopeaa markkinatietoa. Tilastokeskuksen osalle on jäänyt erityisesti rahoitusmarkkinoiden rakenteita koskevaa tiedosta huolehtiminen.

Sektoreittain ja vaateittain luokiteltu rahoitustieto saadaan Tilastokeskuksesta kuitenkin lähes kaksi vuotta vanhana ja epätarkoituksenmukaisesti luokiteltuna. Siksi pankissa on jo aikoja sitten ryhdytty laatimaan ns. rahoitustilinpidosta omaa versiota, jossa oma informaatio- ja aggregointietu käytetään hyödyksi ja tarvittavat luvut saadaan nopeasti.

2. Kansantalouden osastolla laaditun rahoitustilinpidon puutteet.

Suomen Pankissa tehty rahoitustilinpito on ennen kaikkea ennusteen apuväline. Se laaditaan vuosittain ja karkeasti neljännesvuosittain. Sen puutteita ovat velka- ja saamiskantojen poikkeaminen Tilastokeskuksen julkaisemista tiedoista sekä vaadeluokituksen perustumisen säännöstelyn aikaiseen tarkastelutapaan. Siinä myös nettoutetaan eräitä saamisia ja velkoja keskenään, mikä vähentää tietojen käytettävyyttä. Nämä syyt estävät aineiston käytön rakennetarkasteluissa.

Vastuu rahoitustilastojen seurannasta ja koordinoinnista siirtyi äskettäin uudelle Tilastoosastolle. Sen tehtäväksi on annettu hajanaisten rahoitusmarkkina-aikasarjojen systematisointi ja siinä yhteydessä ns. rahoitustilinpitoaineiston modernisointi.

3. Rahoitustilastojen kysyntä ja uudistuksen tavoitteet.

Rahoitustilinpidon uudistus on tässä yhteydessä ymmärrettävä tehtävänä järjestää Suomen Pankissa käytettävä rahoitusmarkkina-aikasarjasto sellaiseksi, että sektori- ja vaadekohtainen velka- ja saatavaposition seuranta on helppoa.

Rahoitustilinpitotarkastelun avulla saadaan käsitys vaateiden jakautumisesta ja toisaalta rahoituksen välittymisestä ylijäämäsektoreilta alijäämäisille sektoreille. Tarkastelun avulla voidaan arvioida rahoituspolitiikan kohtaantoa eri sektoreille. Esimerkkeinä viimeaikaisista analyttisistä kysymyksistä, missä rahoitustilinpito on ollut apuvälineenä, voidaan mainita peruskoron muutosten ja TEL-takaisinlainaukseen suunniteltujen muutosten vaikutusten arviointi.

Edelleen rahoitustilinpitotarkastelua aiotaan käyttää ennusteen apuvälineenä. Ennustetyön helpottamiseksi Tilasto-osastolla on tarkoitus korkealla tasolla laatia tärkeiden rahoituserien ennakkotiedot huomattavasti Tilastokeskusta nopeammin. Ennakkotiedot ja -arviot viimeksi päättyneestä vuodesta tuotettaisiin tammikuussa ja uudelleen elokuussa. Elokuun laskentakierros on tuntuvasti tarkempi, koska perusaineistoa on enemmän käytössä.

Ennakkotietojen laadinta koskee aluksi vain vuosiaineistoa. Neljännesvuosittaisista ennakkollista rahoitustilinpitoasetelmaa ei oteta tuotantoon lähiaikoina.

Tällaista työskentelyä varten Tilastokeskuksen virallisten lukujen ja ennakkotietojen yhteydet on tarkasti määriteltävä. Rahoitustilinpitoasetelmasa on käytettävä Tilastokeskuksen lukujen tasoja ja sellaisia luokituksia, että ne on yhdisteltävissä Tilastokeskuksen laatimien lukujen historiasta.

Ennakkollista rahoitustilinpitoa ei ole tarkoitus julkaista, vaan se on SP:n sisäisessä käytössä. Tällainen rahoitustilinpitoasetelma on kuitenkin Tilasto-osaston kannalta sivutuote hyvin luokitellusta ja ylläpidetystä rahoitusmarkkina-aikasarjastosta.

4. Miten rahoitusmarkkina-aineisto järjestetään ja luokitellaan?

Rahoitustilastomateriaalin tärkeimmät luokitukset ovat institutionaalinen sektori ja vaade. Rahoituksen hintaan liittyvät luokitukset eivät ole ensisijaisia rahoitustilinpitotarkastelussa. Rahoitustilinpito on vähintään kolmiulotteista, eli sen on kuvattava sektorin velat ja saamiset vaateittain bruttona. Rahoitustilinpitoasetelman osia ovat sektoreittaiset rahoitustaseet.

Vaadeluokitus on uudistettava siten, että voidaan erotella oman ja vieraan pääoman ehto, markkinakelpoiset ja ei-markkinakelpoiset vaateet ja

mahdollisesti markkamääräiset ja ulkomaanvaluutanmääräiset vaateet. Vaateiden luokittelutekijöitä ovat myös niiden likviidiys, maturiteetti ja hinnanmuodostus. Markkinoiden rakenteen seurannan kannalta on hyvä erotella sellaiset vaateet, joilla on selkeästi omat markkinat.

Sektorijaon yksityiskohtaisuus riippuu tietojen käyttötarkoituksesta. Projektin on selvitettävä, millä institutionaalisen sektoriluokituksen tasolla on tarkoituksenmukaista toimia. Tarvitaanko ennakkotiedoissa esimerkiksi kansantalouden avoimen ja suljetun sektorin tai eri pankkiryhmiä erittelyä? Jos valitaan hyvin aggregatiivinen menettely, voidaanko ennakkotiedoissa yritys- ja kotitaloussektori yhdistää? Miten käsitellään julkista sektoria?

5. Aineiston kattavuus

Näin luokiteltu aineisto sisältää muitakin tietoja kuin suoranaisesti rahoitustilinpitoasetelmaan tulevia tietoja. Kaikilta osin aineisto kuitenkin järjestetään edellä esitettyjen periaatteiden mukaan. Esimerkiksi kuukausittaiset pankkien tase- ja luotonotto- ja -antotiedot on systematisoitu edellä esitettyjen periaatteiden mukaan. Kuukausiaineisto on raaka-ainetta tuotettaessa arvioita vuositasolla.

Rahoitustilinpitoon kuuluu paljon muita kuin rahoitussektoria koskevia tietoja, jotka ovat ennakkoarvioita tehtäessä hyvin ongelmallisia. Todennäköisesti juuri näiden tietojen puutteellisuuden ja hitaan saannin vuoksi Tilastokeskuksen rahoitustilinpito myöhästyy.

Uudistuksen yhteydessä on tarkoitus erottaa pankkikohtaiset ja aggregoidut aineistot teknisesti toisistaan. Se aggregointitaso, jolla siirrytään pankkikohtaisesta perusaineistosta yhteiskäyttöiseen aikasarjatietokantaan, on tässä yhteydessä määriteltävä. Tämä työ tehdään osittain pankkien taseita käsittelevän projektin yhteydessä.

6. Uudistuksen ja ylläpidon edellyttämät resurssit ja aikataulu

Rahoitustilinpidon uudistuksen odotetaan vievän Tilasto-osastolla noin puoli tutkijatyövuotta ja saman verran tilastosihteeriresursseja.

Kun järjestelmä on uusittu, sen käyttöön ennustetyössä ja ennakkotietojen laadintaan kuluu noin neljännes tutkijatyövuotta. Aikasarjojen jatkuva ylläpito sitoo tilastosihteeriresursseja läpi vuoden.

Uudistustyöhön päästään konkreettisesti käsiksi syyskuun alussa, kun Helvi Kinnunen palaa tutkimusosastolta. Tulevana kesänä rahoitustilinpitoaineiston päivityksen tekevät yhteistyössä KT- ja TO-osaston tutkimus/tilastosihteerit (Ulla Kemppi ja Tuula Virtala). Tutkija-asiantuntemus kesän kierroksella saadaan KT-osastolta.

Ensi vuoden alussa uuden rahoitustilinpidon on tarkoitus olla koekäytössä tammi-helmikuun ennustekierroksella, minkä jälkeen se viimeistellään ja dokumentoidaan.